

Av Jim Lundberg

Skinnad?

En trasig sadel ser inte bara tråkig ut på en i övrigt stilig hoj. Den känns garanterat tråkig efter några mil. Då är det hög tid att ge den ett nytt skinn.

Sadlar kommer i väldigt många olika skepnader. En del är klädda med läder, andra med galon. Även själva stommen kan se ut på många sätt. Den sadel som vi här ska klä om sitter normalt på min gamla moppe och har en uppbyggnad som är vanlig på hojar och moppar från 50-talet och framåt. Stommen består av en formpressad plåt med en skumgummibit ovanpå och alltihop är, eller rättare sagt var, inslaget i äkta galon.

När jag köpte moppen såg sadeln ut som på bild 1. Redan efter några mil visade det sig att det oskyddade skumgummit snabbt nöttes ner av byxbaken. Och bara tanken på att sätta sig på denna sadel efter en regnskur avgjorde saken. Nu skulle den kläs om!

Eftersom galonet saknades redan från början gällde det att hitta en modell att gå efter. I en köpesannons i denna eminenta tidskrift fanns det en liten, men dock användbar bild föreställande "min" moped där man kunde se hur galonet skulle se ut. Har man det gamla överdraget kvar är det ju lättare att klippa ut dom nya bitarna med de gamla som mall.

På denna sadel var skumgummit i hyfsat skick trots det anskrämliga utseendet. Om det skulle visa sig att även detta är slut får man skära till en ny bit. Här duger inte det vanliga skumgummit som man har i madrasser och liknande, utan det krävs betydligt hårdare saker om man inte vill känna av sadelstommen under resan...

En tapetserarverkstad kan säkert tipsa om när lämplig kvalitet. Annars finns det en typ av relativt hårt skumgummi att köpa på diverse bil-tillbehörsfirmor vilket används till ljudisolering. Detta ser ut ungefär som en formpressad upp-kastning och finns i olika tjocklekar.

Innan man börjar klippa till mallar måste man se till att skumgummit sitter fast ordentligt på stommen. På denna sadel hade det lossnat lite här och där, och detta limmades fast med vanligt kontaktlim (bild 2). När man ändå håller på och kladdar kan man passa på och rengöra själva stommen. Här sitter galonet limmat på insidan av stommen och detta område borstas rent med en stålborste och tvättas slutligen med thinner eller aceton för att limmet ska fästa ordentligt.

När smutsgröt är över är det så dags för finlirret. Man börjar med att mäta in och rita dit centrum på sadeln enligt bild 4. Sedan tar man ett stort papper som man vikar på mitten. Papperet lägger man sedan med den vikta sidan utefter den

uppritade centrumlinjen på sadeln och därefter ritar man ett streck runt sadelns kant (bild 5). Sen klipper man efter denna linje och vikar ut papperet så har man mallen klar. Finessen med att vika papperet är att man då får en symmetrisk, d v s liksidig, form på mallen (bild 6) när denna vikts ut efter klippningen. Likadant gör man med sidostyckena så blir dessa garanterat likadana.

Sen lägger man mallarna på galonets baksida och ritar av dessa. Galon och läder har den egenheten att dom är olika elastiska beroende på vilken riktning man drar i. Detta bör man tänka på t ex när man klipper ut bakstycket vilket här är en lång remsa. Denna remsa klipper man ut så att den fjädrar på längden och låter den bli någon centimeter för kort. I och med detta får man ett överdrag som drar ihop sig runt sadeln så att man undviker veck och rynkor.

När man sedan klipper ut galonbitarna gäller det att hela tiden klippa 5-10 millimeter utanför denna linje. Sömmen kommer nämligen att gå mitt i linjen och det måste ju finnas material på andra sidan av sömmen också! Detta kallas för sömsmån. Dom bitar som kommer att vikas in och limmas in under stommen måste också vara motsvarande bit större. Annars blir det ingenting kvar att vika runt kanten...

Ett bra tips är att hela tiden prova bitarna mot sadeln under arbetets gång innan man slutgiltigt klipper till dom så att man undviker en massa felklippa bitar.

Sen syr man mitt i linjen, givetvis med insidan utåt, som på bild 7. Bild 8 visar överdelen med fastsydda sidostycken. På en del sadlar är dessa bitar i ett enda stycke, men här ville det bli en massa veck och skrynkler på sidorna så det fick bli separata sidor. Detta är egentligen ingen nackdel, men det blir ju en del extra sömmar där vatten kan smyga sig in.

Om skumgummit är ojämnt i ytan lägger man på ett tunt (4-5 mm) lager av mjukt skumgummi utanpå. Då slipper man att se eventuella ojämheter genom galonet. Jag åkte till affären och köpte ett paket med vanliga diskunderlägg vilket fungerade utmärkt.

När man limmar dit detta på sadeln räcker det med att limma fast det i nederkant. Limmet stryker man enbart på sadelstommen. Man bör tänka på att när man limmar så här tunt och mjukt skumgummi får man inte trycka fast det för hårt. Gör man det så trycks limmet in i skumgummit och det förblir hoppresat även efter att man slutat trycka. Det räcker med att försiktigt lägga det

mot den förlimmade ytan och sedan dra i sär limfogen en stund så att kontaktlimmet hinner torka en smula på bägge ytorna. Sedan hugger limmet direkt när man slutgiltigt lägger på skumgummit.

Fram- och baksidan är vit på denna sadel, och dessa bitar klippas ut och sys fast på samma sätt som sidostyckena. När alla bitar är fastsydda tar man saxen och klipper ur små kilar i materialet utanför sömmen enligt bild 10. Underlåter man att göra det finns det stor risk att det blir veck på sömmarna när man vänder ut och in på galonet, särskilt i böjarna.

Jag vek sedan den uppklippta kanten i riktning nedåt och limmade fast den i detta läge så att den inte ska kunna spreta åt alla håll med önskade bulor som följd. Dessutom blir sömmen tätare tack vare limmet.

När man sedan trätt på galonet över sadeln är det dags att limma fast det. För att få en stark limfog stryker man lim utefter hela innerkantens bredd och vikar därefter in galonet. Sen drar man, som brukligt är med kontaktlim, isär limfogen och låter den torka några minuter. När man sedan vikar in galonet under stommen får man se till att sträcka det ordentligt så att det inte blir några veck på översidan. Sen får man se till att fogen inte spricker upp under första halvtimmen. Det räcker med att man klämmer till den lite då och då.

Det här med att klä om en sadel är inte så svårt. Det gäller bara att i första hand se till att alla bitar håller måttet och formen. Resten är sunt förnuft. Normalt brukar jag göra allt i mina hörnor själv, men här har min tjej Marie faktiskt både sytt och kommit med en hel del goda råd på vägen. Jag är inte så himla bra på att traktera en symaskin om jag ska vara ärlig...

Men även om man inte har en häändig tjej (eller mamma) är det oftast inga problem. Det tar på sin höjd lite längre tid. Skulle man inte få till det får man höra av sig någon sadelmakare eller tapetserare som får utföra arbetet. En firma som sysslar med sänt är Olles skomakeri och läderverkstad, 08/604 68 18. Olle är själv hojåkare vilket är en fördel vid den här typen av arbeten.

Tänk på:

- Att kontaktlim hugger direkt.
- Att galon och läder är olika elastiskt på längden och på bredden.
- Att prova passformen under arbetets gång.
- Att använda kraftig sytråd, t ex Björntråd.

I nästa hörna provas praktiska produkter.

JIMS MEKARHÖRNA

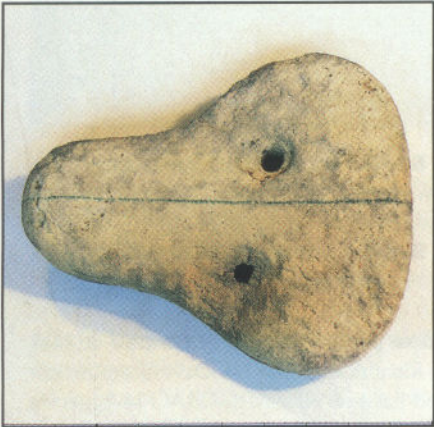
1 Inte ens vår motortokige maskot ville sitta på den här sadeln.

2 Skumgummit limmas fast där det lossnat.

3 Insidan rengörs så att limmet ska fästa.

4 Centrum på sadeln ritas ut.

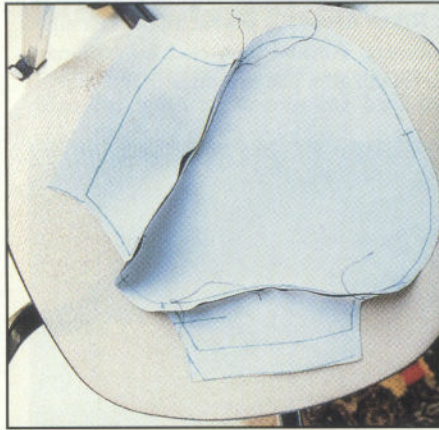
5 Ett dubbelvikt papper används som mall.

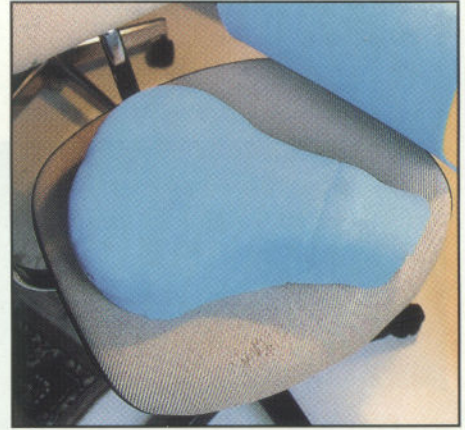
6 När papperet vikts ut har man en symetrisk mall.

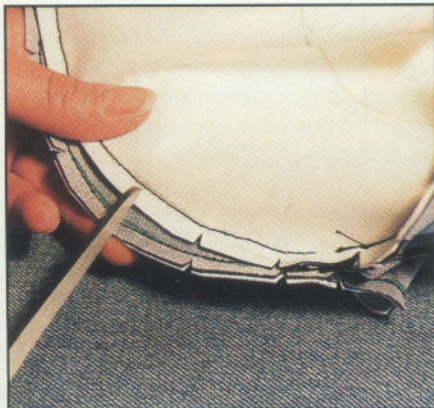
7 Sömmen syr man mitt i linjen.

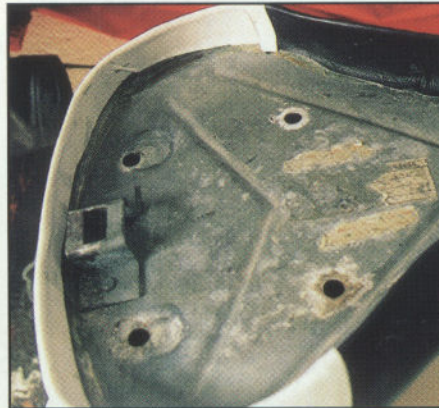
8 Sidostyckena på plats.

9 Ett diskunderlägg ger en jämnare yta.

10 För att inte kanten ska vecka sig klipper man ut små kilar.

11 Galonet vikts in och limmas på insidan.

12 Inte så tokigt.